

ROYAL HIGHER SECONDARY SCHOOL - DHORAJI

SUBJECT : B.A.
MARKS : 100

STD : - 12 (COM)
First Exam

DATE : 19/10/2024
TIME : 03:00 HOURS

SECTION :- A

- નીચેના આપેલા બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. [20]
- વ્યવસાયી મંડળો પોતાના વ્યવસાય માટે કઈ બાબતોનું ઘડતર કરે છે ?
A. વિસંગતતા B. અસંગતતા C. આચાર સંહિતા D. વિચાર સંહિતા
 - "તમે તમારા માણસોને સાચવો, તમારા માણસો બાકીનું તમારું બધું જ સાચવી લેશે." આ વિધાન કોણે કહ્યું હતું ?
A. એફ.ડબલ્યુ.ટેલરે B. પ્રો.ઉર્વિકે C. આર્ગરિસે D. પીટર એફ.ડ્રુકરે
 - એકમનું જીવન – ધ્યેય નક્કી કરતી યોજના કઈ છે ?
A. કાયમી યોજના B. વ્યૂહાત્મક યોજના
C. સુનિયોજિત યોજના D. એક ઉપયોગી યોજના
 - નીચેનામાંથી કયા વ્યવસ્થાતંત્રમાં વિભાગ કરતા કાર્યને વધુ મહત્વ આપવામાં આવે છે ?
A. રૈખિક B. કાર્યાનુસાર C. અવૈધિક D. શ્રેણિક
 - જે એકમમાં સમગ્ર સતા ઉચ્ચ સંચાલકો પાસે જ કેન્દ્રિત હોય તેને કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
A. કેન્દ્રિકરણ B. વિકેન્દ્રીકરણ C. વિમૂડીકરણ D. ધ્રુવીકરણ
 - માનવ સંસાધન સંચાલનનું મુખ્ય કાર્ય કયું છે ?
A. વેચાણ-વૃદ્ધિ B. ગુણવત્તા અંકુશ C. કર્મચારી આયોજન D. ઉત્પાદન
 - બિન સંચાલકીય કર્મચારીઓની પસંદગીની પ્રક્રિયા કેવી છે ?
A. મુશ્કેલ છે. B. ટૂંકી અને સરળ છે.
C. ખર્ચાળ છે. D. લાંબી અને વિશિષ્ટ છે.
 - નીચેનામાંથી કયું પ્રોત્સાહન નાણાકીય પ્રોત્સાહન છે ?
A. બઢતી B. પ્રશંસા C. રોજગાર સલામતી D. કામની કદર અને સનમાન
 - તળ સપાટી સંચાલનથી અહેવાલ સ્વરૂપે ઉચ્ચ સપાટી સંચાલન સુધી માહિતી મોકલવાની પ્રક્રિયા એટલે શું ?
A. માહિતી પેષણ B. માહિતી સંચાર C. સંદેશા વ્યવહાર D. ટપાલ સેવાં
 - આયોજન અનુસાર કાર્ય થાય છે કે નહિ તે જોવાની કામગીરી સંચાલનનું કયું કાર્ય કરે છે ?
A. વ્યવસ્થાતંત્ર B. તાલીમ C. દોરવણી D. અંકુશ

11. સંપતિના મહત્તમીકરણનો હેતુ બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
- A. સામાજિક કલ્યાણ
B. મૂડી રોકાણ
C. યોજ્જનું વર્તમાન
D. ઈકિવટી પરનો વેપાર
12. જ્ઞાનને અમલમાં મૂકવાની સરળ પદ્ધતિ એટલે શું ?
- A. વ્યવસાય
B. વિજ્ઞાન
C. કળા
D. દોરવણી
13. નાણાકીય સંચાલન કોની સાથે સંબંધ ધરાવે છે ?
- A. નાણાંકાર્ય
B. નાણાંબજાર
C. મૂડીબજાર
D. શેરબજાર
14. નીચેનામાંથી કયું કાર્ય અંકુશનું નથી ?
- A. કાર્યોનું મૂલ્યાંકન
B. ધોરણો સાથે સરખામણી
C. ઉદ્દેશો નક્કી કરવા
D. વિચલનોની જાણકારી
15. ધંધાકીય એકમમાં કાર્યશીલ મૂડીની જરૂરીયાત શા માટે રહે છે ?
- A. રોજબરોજના સંચાલન માટે
B. રોજબરોજની આવક મેળવવા
C. રોજબરોજના ખર્ચા ચૂકવવા
D. રોજબરોજનું રોકાણ કરવા
16. પ્રયત્નો, પરિણામ તથા સાધનો અને ઉદ્દેશ વચ્ચે સંતુલન સાધવાનું કાર્ય એટલે શું ?
- A. દોરવણી
B. કર્મચારી વ્યવસ્થા
C. સંકલન
D. અંકુશ
17. આયોજનને કોની સાથે સંબંધ છે ?
- A. ભૂતકાળ
B. વર્તમાન
C. ઉત્પાદન
D. ભવિષ્ય
18. સંચાલનની ઉચ્ચ સપાટી એ કયા નિર્ણયો લેવાય છે ?
- A. ખરીદ-વેચાણના
B. નીતિ વિષયક
C. ટૂંકા ગાળાના
D. મધ્ય ગાળાના
19. આધુનિક સંચાલનના પિતા કોને કહેવામાં આવે છે ?
- A. લ્યુથર ગ્યુલીક
B. ફ્રેડરિક ટેલર
C. પીટર ડ્રૂકર
D. જર્જોજ ટેરી
20. માનવ સંબંધોને આધારે કુદરતી રીતે રચાયેલું માનવ સંબંધોનું જાળું કયા નામે ઓળખાય છે ?
- A. અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્ર
B. શૈખિક વ્યવસ્થાતંત્ર
C. વૈધિક વ્યવસ્થાતંત્ર
D. શ્રેણિક વ્યવસ્થાતંત્ર

SECTION :- B

- નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)

[10]

21. C.E.O. નું વિસ્તૃત રૂપ લખો.
22. આયોજન ક્યાં ક્યાં ક્ષેત્રમાં જોવા મળે છે ?
23. કયા વ્યવસ્થાતંત્ર એટલે શું ?
24. શ્રેણિક વ્યવસ્થાતંત્ર એટલે શું ?
25. પસંદગીની પ્રક્રિયાનો આધાર જણાવો.
26. આધુનિક માહિતી સંચારના સાધનો જણાવો.
27. પેદાશ મિશ્રમાં કયા કયા ગુણધર્મનો સમાવેશ થાય છે ?
28. 'જુઓ અને આગળ વધો' નો સિદ્ધાંત ક્યારે અપનાવાય છે ?
29. સત્તાસોંપણી કોને કહેવાય ?
30. નફાભાગ એટલે શું ?

SECTION :- C

- નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (કોઈ પણ તેર) (દરેકના 2 ગુણ)

[26]

31. સંકલનનો અર્થ આપો.
32. હુકમની એકવાક્યતાનો સિદ્ધાંત જણાવો.
33. આયોજન ખર્ચાળ છે, શા માટે ?
34. "કર્મચારીઓ એકમના હાથ-પગ સમાન છે." વિધાન સમજાવો.
35. બોદ્ધિક કસોટી અને અભિરૂચિ કસોટી દ્વારા શું જાણી શકાય ?
36. સહભાગીદારી એટલે શું ?
37. 'આયોજન અંકુશનો જન્મદાતા છે' સમજાવો.
38. અંકુશ પ્રક્રિયાના તબક્કાઓ જણાવો.
39. ઉત્પાદક ચક્ર એટલે શું ?
40. H.R.M. નું મહત્વ ટૂંકમાં સમજાવો.
41. "વ્યવસ્થાતંત્રએ એકમનું શરીર છે અને આયોજન તેનું મગજ છે" સમજાવો.
42. વિકેન્દ્રીકરણ ક્યારે શક્ય બને છે ?
43. ભરતી માટેનાં આંતરિક અને બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનોનાં નામ જણાવો.
44. તાલીમનો અર્થ આપો.
45. દોરવણીનાં તત્વોની યાદી આપો.
46. ડીમટીરિયલાયઝેશન એટલે શું ?
47. ભરતી એટલે શું ?

SECTION :- D

■ નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. (કોઈ પણ આઠ) (દરેકના 3 ગુણ)

[24]

48. સંચાલનનું મહત્વ જણાવો.
49. ઉત્પાદન સંચાલનના કાર્યો જણાવો.
50. ઉચ્ચ સપાટી સંચાલનના કાર્ય જણાવો.
51. આયોજનના કોઈપણ ત્રણ ઘટકો સમજાવો.
52. અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્રના લક્ષણો સમજાવો. (કોઈ પણ છ)
53. સતાસોંપણી મૂળ તત્વો વિશે સમજાવો.
54. તાલીમ અને વિકાસનો તફાવત લખો.
55. અંકુશની લાક્ષણિકતા સમજાવો. (કોઈપણ છ)
56. કાયમી મૂડી અને કાર્યશીલ મૂડી વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
57. અંકુશ એ સંચાલનનું છેવટનું કાર્ય છે. શા માટે ?
58. કાર્યશીલ મૂડીને અસર કરતાં પરિબળો સમજાવો. (કોઈ પણ છ મુદ્દા)
59. "આયોજન અને અંકુશ એક જ સિકકાની બે બાજુઓ છે." સમજાવો.

SECTION :- E

■ નીચેના પ્રશ્નોનો વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર આપો. (કોઈ પણ ચાર) (દરેકના 5 ગુણ)

[20]

60. સંચાલનની વિવિધ સપાટીઓની આકૃતિ દોરી તળ સપાટીનાં કાર્યો જણાવો.
61. આયોજનની વ્યાખ્યા આપી તેની પ્રક્રિયા સમજાવો.
62. ભરતી એટલે શું ? તેના આંતરિક પ્રાપ્તિસ્થાનો સમજાવો.
63. માસ્લોની જરૂરિયાતનો અગ્રતાક્રમ આકૃતિ સહિત સમજાવો.
64. આયોજન એટલે શું ? તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.
65. દોરવણીની લાક્ષણિકતા સમજાવો.